



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

VI. De Censibus, & an sint liciti?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

na alterius. Ita in re communis. Nam, quamvis interdum ipsa pensio vocetur Censum, propriè tamen loquendo Censum non est ipsa pensio, sed jus eam exigendi. Et hinc, si per contractum Censualem quis vendat Censum, non vendit pecuniam, aut fructus annuos, sed jus quoddam, ratione cuius emptor Censum potest annuatim exigere certam pecuniam, aut fructus ex re alterius.

Censua-
rius, &

56. Porro venditor Censum (id est, ille, qui accepta certâ pecuniâ quantitate supponit rem suam Censui, sese obligando ad solvendam annuatim certam pensionem ex ea) dicitur *Censuaris*. Qui verò pretium dedit, sicque Censum, seu jus percipiendi pensionem annuam ex re alterius emit, vocatur *Censualista*.

Censuali-
ta, quis?
Censum di-
visiones.

57. CONCL. II. Censum variè dividitur: & primò quidem in reservativum, & consignativum; deinde in realem, & personalem, in perpetuum, ac temporalem, & huiusmodi. Ita communis.

Censum re-
servativus,
quis, & an
liceat?

58. *Census reservativus* dicitur, cum quis rem suam pleno iure dominij (id est, tam quoad dominium directum, quam quoad utile) transfert in alium, donando, legando, vendendo, aut permutando, reservatâ sibi annuâ pensione ex re illa præstandâ. Et hunc esse licitum, desumitur ex *L. ult. C. de Rerum permutat.* & patet exemplo Josephi, Ægypti Proregis, qui Ægyptijs dedit Terras, prius titulo Permutationis pro tritico subjectas dominio Pharaonis, sub annuo censu Pharaoni præstando, *Genes. c. 47.*

Censum con-
signativus.

Census consignativus dicitur, quando quis super bonis suis, quorum dominium directum, ac utile retinet, vel etiam super persona sua alteri jus pensionis annuæ consignat. Et potest hic Censum alteri constitui mediante contractu Donationis, Venditionis, vel Permutationis, aut alio consimili; quamvis hic potissimum sit sermo de Censu, qui Emptione constituitur.

Censum rea-
lis, &

59. *Census consignativus* subdividitur in realem, ac personalem. *Realis* est, qui fundatur super re, v.g. super domo, agro, vinea tua; & ideo comitatur rem, ad quemcunque possessorem perveniat, donec Censum redimatur. *Census personalis* est, qui fundatur super certa persona obligante se ad annuam pensionem sine ordine ad aliam rem, ex qua pensio sic solvenda; quamvis interdum securitatis gratiâ fundus aliquis Hypothecæ supponatur, ut ex eo præstetur pensio, si hæc à persona debitrice nequeat obtineri.

Personalis,
quis?

60. Insuper ratione temporis futuri dividitur Census in perpetuum, & temporalem. Perpetuus autem subdividitur in redimibilem, qui videlicet restituito per venditorem pretio potest redimi: & in irredimibilem, qui amplius redimi nequit. Temporalis etiam subdividitur in eum, qui extenditur ad certum tempus, v. g. ad triginta, vel 50. annos: & in eum, qui extenditur ad tempus incertum, utputà ad vitam unius hominis vel duorum; & hic Census proprio nomine dicitur *vitalitiis*.

61. CONCL. III. Census consignativus realis, sive perpetuus, sive temporalis, etiam vitalitiis, est licitus, ac nequaquam usurarius, si eo pretio fuerit emptus, quod vel lex taxavit, vel loci consuetudo approbavit. Ita omnes Doctores; & constat ex *Extravag. Martini V. & Calixti III.* quarum utraque habetur in Jure Canonico, inter Extravagantes communes, tit. *De Emptione & vendit.* ubi ex professo definitur, ejusmodi contractus Censuales, seu Censuum emptos, in quorum redditibus, ac fructibus, plezurque Monasteriorum, Hospitalium, Ecclesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum, fundationes, atque proventus dignoscantur consistere, esse licitos, *Jurique conformes; & vendentes eosdem, ad ipsorum solutionem censuum, & reddituum juxta dictorum contractuum tenores efficaciter teneri.*

62. Accedit ratio: quia Usura non committitur, præterquam in Mutuo, *arg. can. Si foveraveris. 14. q. 3.* & patet ex ipsa definitione Usuræ *n. 11. allata*: atqui in Censu non intervenit Mutuum, sed verus contractus Venditionis & Emptionis; nam Censuarius vendit sub certa pecunia ipsi Censualistæ jus percipiendi fructus aliquos ex suo agro, prædio, &c. ergo. Confirmatur: quia Census est veluti pars quædam Ususfructus; nam continet jus percipiendi partem fructuum sive annuorum reddituum, quod jus est hic & nunc certâ pecuniâ comparatum, non minus ac donatione, vel titulo legati comparari potest.

63. CONCL. IV. Nihilominus, ut contractus Censualis sit licitus ac justus, jure naturæ requiruntur sequentes conditiones. Prima est: ut Census constituatur in re frugifera; ut est ager, domus, & huiusmodi. Nam vj Census venditur jus percipiendi fructus alicujus rei, & consequenter hæc debet esse frugifera.

64. Secunda conditio, jure naturæ requisita ad contractum Censualem, est: ut justo pretio Census vendatur, & ematur. Hæc enim conditio ex natura rei requiritur ad quamcunque venditionem, & emptionem. Censetur autem justum pretium, quod

Census per
petuus, re-
dimibilis, &
irredimibi-
lis.

Census tem-
poralis, &
Census vi-
talitiis,
quid?

Censum
consignati-
vum esse li-
citur o-
stendatur
authoritate.

Ratione id-
ipsum præ-
batur.

Conditiones
jure natu-
ræ requisitæ
ad Censum
licitum.

1.
14.

quod vel lege, vel consuetudine, aut saltem iis deficientibus, arbitrio proborum & prudentum virorum taxatum est: quale in Imperio communiter censetur esse centum pro quinque annuatim præstandis.

21.

65. Tertia conditio est: quòd si res Censui subjecta pro parte, aut ex toto pereat, vel in perpetuum (secus, si ad modicum tempus cum refusione fructuum alio tempore percipiendorum) infrugifera reddatur, etiam Censui ipse pro rata, seu iuxta commenturam, pro parte, aut ex toto pereat. Siquidem Censualita habet jus ad fructus rei, seu est dominus hujus juris: quælibet autem res domino suo fructificat, aut perit. Hinc si casu fortuito domus Censui subjecta pereat absque culpa Censuarij, perit Censui. Secus, si pereat v.g. incendio ex culpa Censuarij: nam tunc is vel debet refundere pretium Censui, vel hunc super alia re immobili constituere; ut post Lessium *lib. 2. cap. 22. n. 88.* notat Pirhing *tit. de Usuris, n. 80.* pluribus hanc conditionem explicans.

aliae conditiones ad Censum iure Ecclesiastico requisitae.

66. Præter has Jure naturæ ad Censum requisitas conditiones, sunt nonnullæ aliæ, quæ vel in duabus Extravag. Martini V. & Calisti III. indicantur, vel in Bulla B. Pij V. quæ incipit, *Cum onus Apostolica*, super Censibus edita (ac refertur tom. 2. Bullarij Romani, *Constit. 79. disti Pont.*) de novo requiruntur: ut, quòd Censui non nisi super re frugifera immobili, vel quæ pro immobili habetur, constituatur: quòd Censui imposterum non nisi redimibiles constitui possint: quòd pretium Censui ab invito reperi non possit, præterquam si Censuarius denuntiaverit, se traditione pretij velle Censum extinguere: quòd Censui augeri, vel novus super eadem re constitui non possit, & hujusmodi.

Quoad istam tamen attendenda locorum consuetudo.

67. Verùm hæ conditiones hic omittuntur tum brevitatis gratiâ, tum quia quoad eas attendenda est locorum consuetudo; cum nonnullis earum, utpote mero Jure humano Ecclesiastico requisitis, per contrariam consuetudinem derogari possit. Et certe Bullam citatam B. Pij V. non esse ubique receptam, ut in Belgio, Gallia, Germania &c. censet Lessius *cit. cap. 22. dubit. 13.* in quibus proinde locis non forent usurarij Censui illi, qui aliter constituti sunt, ac in Bulla B. Pij V. præferibitur.

Census personalis, an licitus?

68. CONCL. V. Etiam Censui personalis est licitus, quantum est spectatâ naturâ rei. Ita Lessius *loc. cit. n. 18.* Layman, & communior Doctorum, quamvis nonnulli teneant oppositum. Ratio est: quia & hic solummodo venditur jus annuatim percipiendi aliquid

aliquid ex lucris, quæ Censuarius suâ industriâ acquirit; ergo redit ratio superius allata. Additur verò, *quantum est ex natura rei.* Siquidem juxta citatam Bullam B. Pij V. secundum quam Censibus non nisi in re immobili frugifera constitui potest, secus esset dicendum.

69. Objicies generatim contra omnes Censibus. In venditione aut emptione Censuum intervenit Mutuum virtuale, seu quasi Mutuum: ergo & Usura palliata. Antecedens probatur: nam in re idem est, emere pro 1000. florenis Censum annum 50. florenorum, ac mutuos dare 1000. florenos sub lucro 50. florenorum per singulos annos recipiendo; cum utrobique Summa capitalis salva maneat. Resp. negando assumptum, cum sua probatione: multiplex enim est differentia inter Censum, & Mutuum. Prima est: quia in Censu emitur jus percipiendi certos fructus ex re, vel personam alterius: in Mutuo, utpote quod gratis fit, nullum tale jus emitur.

Solvitur ob-
jectio con-
tra Censum.

Inter Cen-
sum & Mu-
tuum diffe-
rentia mul-
tiplex.

I.
II.

70. Secunda differentia inter Censum, & Mutuum est: quia Mutuatarius cogitur similem in specie, ac bonitate rem mutuum, seu sortem reddere, imò ad eam reddendam vi Mutui se obligat: secus fit in Censu, ubi Censuarius vi hujus contractus (secluso pacto redimendi ad arbitrium emptoris, utpote prohibito per Bullam B. Pij V. aut nisi Censuarius velit sponte Censum redimere) non tenetur reddere sortem, sed duntaxat annuam pensionem.

71. Tercia differentia est: quia in Mutuo sub Usuris, obligatio principalis est ad sortem reddendam, & accessoria ad usuras: in contractu autem censuali principalis obligatio est ad reddendam pensionem annuam, nulla ad sortem, nisi quis velit Censum redimere. Tandem nullus justus titulus potest assignari recipiendi aliquid ultra sortem vi Mutui, ut patet ex dictis 7. 19. & seqq. secus fit in Censu juxta proximè dicta.

III.

QUÆSTIO VII.

Quid, & quotuplex sit Cambium, & an licitum?

72. **C**ONCL. I. Cambium generatim idem est, quod permutatio: sed ex usu vulgato, & quantum attinet ad propositum, accipitur pro permutatione numismatum; *Cambium, quid?*

III